

Sygn. akt II UK 467/17

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku A. M., J. J., M. K., V. Sp. z o.o. - wspólnicy A. s.c. w O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we W.

z udziałem zainteresowanych: E. S., P. S.

o objęcie ubezpieczeniem społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 listopada 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawców od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 8 lutego 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 lutego 2017 r., sygn. akt III AUa [...] Sąd Apelacyjny [...] w sprawie z odwołania A. s.c. w O. – A. M., J. J., M. K. i „V.” Sp. z o.o. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z 11 czerwca 2014 r., w której organ rentowy stwierdził, że zainteresowani E. S. i P. S., jako osoby wykonujące pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach wskazanych w decyzji oraz określił podstawę wymiaru składek zainteresowanej za sporne okresy, oddalił apelację wnioskodawczyni od wyroku Sądu Okręgowego we W. z 7 czerwca 2016 r., sygn. akt IX U [...], którym Sąd ten oddalił odwołanie.

W sprawie ustalono, że ubezpieczony P. S., w dniu 15 października 2010 r., zawarł z płatnikiem umowę o dzieło, na mocy której zobowiązał się do samodzielnego opracowania i wygłoszenia cykli wykładów z języka angielskiego na podstawie materiałów własnych i dostarczonych przez zamawiającego. Termin rozpoczęcia wykonywania dzieła strony ustaliły na dzień 18 grudnia 2010 r., a termin ukończenia na dzień 30 czerwca 2011 r. Jako stawkę wynagrodzenia strony ustaliły kwotę 20,00 zł brutto za godzinę zegarową zajęć. Wykłady miały być wygłoszone dla uczestników kursów-słuchaczy grup językowych zorganizowanych w placówkach oświatowych znajdujących się na terenie działania zamawiającego.

Z kolei, ubezpieczona E. S., w dniu 25 października 2010 r., zawarła z płatnikiem umowę o dzieło, na mocy której zobowiązała się do samodzielnego opracowania i wygłoszenia cykli wykładów z języka angielskiego na podstawie materiałów własnych i dostarczonych przez zamawiającego. Termin rozpoczęcia wykonywania dzieła strony ustaliły na dzień 2 listopada 2010 r., a termin ukończenia na dzień 30 czerwca 2011 r. Jako stawkę wynagrodzenia strony ustaliły kwotę 12,00 zł brutto za 30 minut zajęć w grupach. Wykłady miały być wygłoszone dla uczestników kursów-słuchaczy grup językowych zorganizowanych w M..

Harmonogram zajęć P. S. i E. S. ustalali z dyrektorami placówek. Wynagrodzenie miało być wypłacane na podstawie raportów z wykonania dzieła sporządzanych przez zainteresowanych.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy we W. wyrokiem z 7 czerwca 2016 r., sygn. akt IX U [...] oddalił odwołanie wnioskodawczyni, bowiem ocenił, że umowy zawierane z ubezpieczonymi nie stanowiły umów o dzieło, a umowy o świadczeniu usług, do których zastosowanie mają przepisy o umowie zlecenia, ponieważ umowy te były oparte na starannym działaniu zainteresowanych, a ich rezultatem nie było żadne „dzieło”.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżyła apelacją strona odwołująca się, zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c.; art. 316 k.p.c.; art. 328 § 2 k.p.c.; art. 734, art. 750 oraz art. 627 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. i art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 880) oraz niewłaściwe zastosowanie art. 83 ust. 1 pkt 3 i

innych ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778) w związku z art. 79 ust. 1, art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1793 ze zm.).

Sąd Apelacyjny w wyniku rozpoznania apelacji oddalił ją, stwierdzając, że nie zawiera ona uzasadnionych podstaw. Sąd drugiej instancji stwierdził, że Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe i nie naruszył art. 233 k.p.c. Sąd odwoławczy podzielił również ocenę Sądu pierwszej instancji, że przedmiotem umów zawartych z zainteresowanymi nie było wytworzenie przez nich żadnego konkretnego dzieła, czy też utworu (w rozumieniu przepisów o prawie autorskim), które mogłoby wskazywać na zawarcie umowy o dzieło, a jedynie zobowiązanie do wykonywania pewnych cyklicznych czynności pozbawionych charakteru twórczego, opartych na starannym działaniu zainteresowanych. Sąd Apelacyjny zauważył również, że w niniejszej sprawie brak było podstaw do korzystania z opinii biegłego z zakresu praw autorskich i praw pokrewnych w przedmiocie oceny, czy czynności jakie zainteresowani mieli wykonać na podstawie zawartych umów stanowią przedmiot prawa autorskiego, bowiem ocena prawna okoliczności sprawy należy do sądu i nie może być przedmiotem dowodu z opinii biegłego.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyła skargą kasacyjną wnioskodawczyni w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) oraz pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c. Wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące charakteru prawnego umów zawartych między stronami i nazwanymi umowami o dzieło, a mianowicie, czy te umowy mogą być traktowane jak umowy o dzieło w rozumieniu art. 627 i następnych k.c. w zw. z art. 1 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, czy też jako umowy o świadczenie usług w rozumieniu art. 750 k.c., do których znajdują zastosowanie przepisy o zleceniu - art. 734 i następne k.c.; a mianowicie niezbędne jest

dokonanie oceny charakteru prawnego umów, na podstawie których zainteresowani tworzyli utwory dla dzieci i następnie prezentowali je podczas zajęć z dziećmi przedszkolnymi.

Ponadto wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, z uwagi na to, że:

- wyrok Sądu Apelacyjnego narusza art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., ponieważ w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego brak jednoznacznego wyjaśnienia przyjętej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, dodatkowo wyrok Sądu Apelacyjnego narusza art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., ponieważ brak w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego odniesienia do zarzutów apelacji w zakresie naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., tj. braku wyjaśnienia w podstawie faktycznej rozstrzygnięcia pominięcia przez Sąd Okręgowy autorskich materiałów do zajęć wykonanych przez zainteresowanych, oraz niewyjaśnienia w podstawie faktycznej rozstrzygnięcia dlaczego Sąd pominął wniosek powoda o powołanie biegłego z zakresu prawa autorskiego w celu wydania opinii, czy czynności wykonane przez zainteresowanych stanowią utwór w myśl art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a tym samym korzystają z ochrony przewidzianej dla przedmiotu umowy o dzieło.

Organ rentowy nie składał odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawczyni nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty

świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02,

LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Zagadnienie prawne sformułowane w treści skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie i mające uzasadniać jej przyjęcie do rozpoznania nie spełnia wymogów wskazanych powyżej. Przede wszystkim należy zauważyć, że zostało ono tak sformułowane, że nie wyraża żadnego problemu prawnego o charakterze ogólnym, mogącego przyczynić się do rozwoju prawa, a jedynie zmierza do uzyskania rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, korzystnego dla strony skarżącej. Należy zatem przypomnieć, że skarga kasacyjna nie jest zwykłym środkiem odwoławczym, a Sąd Najwyższy nie jest zwykłym sądem trzeciej instancji. Sposób sformułowania zagadnienia prawnego w skardze kasacyjnej uniemożliwia Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu, która miałaby walor istotności dla innych postępowań dotyczących podobnego przedmiotu.

Z kolei, przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego

pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Nie można jednak uznać, że skarżąca w niniejszej sprawie wykazała, aby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona. Należy wskazać, że fakt, że sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni ma być oczywista i widoczna na pierwszy rzut oka nie zwalnia skarżącego z obowiązku uzasadnienia podnoszonej przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Tymczasem skarżąca w niniejszej sprawie ograniczyła się jedynie do sformułowania zarzutów pod adresem zaskarżonego wyroku, które w dodatku są powtórzeniem zarzutów formułowanych już w apelacji, natomiast w żaden sposób nie wykazano dlaczego zarzuty te są oczywiście uzasadnione. W szczególności należy wskazać, że Sąd drugiej instancji obszernie przytoczył ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, wskazał również, że ustalenia te zostały dokonane prawidłowo i prawidłowo ocenione, co wskazuje na fakt, że Sąd Apelacyjny je podziela. Sąd drugiej odnosił się również do przedmiotu umów zawieranych z zainteresowanymi, w tym do przygotowywanych przez nich materiałów, wyjaśnił także dlaczego wniosek o powołanie w niniejszej sprawie nie mógł zostać uwzględniony. Zatem również ta przesłanka nie uzasadniała przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.